

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 11135

Tarih : 19.03.2025

Ömer Faruk Gergerlioğlu
Kocaeli Milletvekili

26020

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Dışişleri Bakanı Sayın Hakan Fidan** tarafından Anayasanın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Ömer Faruk GERGERLİOĞLU

Kocaeli Milletvekili

İstanbul 16. ve 18. İdari Mahkemeleri tarafından alınan kararlar Çin'in zulmünden kaçan iki Uygur Türkü'nün doğrudan Pekin'e iade edilmesine hükmedilmiştir. Mahkeme kararında "Ülkelerine iadesi halinde zulme maruz kalacakları konusunda ciddi, somut maddi delil yok" ifadesi yer alırken, bu kararın uluslararası hukuk ve Türkiye'nin taraf olduğu insan hakları sözleşmeleriyle çeliştiği açıktır.

Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği, Uluslararası Af Örgütü ve İnsan Hakları İzleme Örgütü gibi uluslararası kuruluşlar, Uygur Türklerine yönelik sistematik baskı, işkence, zorla kısırlaştırma, din ve kültür özgürlüğünün engellenmesi gibi ağır insan hakları ihlallerini belgelerle ortaya koymuştur. Türkiye'nin de aralarında bulunduğu 43 ülke, 2022 yılında yayımlanan BM bildirisine imza atarak Çin'de işlenen insan hakları ihlallerini kınamış ve Uygurların orantısız bir şekilde hedef alındığını açıkça belirtmiştir.

Bu bağlamda;

1. Türkiye, Uygur Türklerine yönelik baskılar konusunda bugüne kadar hangi diplomatik girişimlerde bulunmuştur? Çin makamlarına Uygurların maruz kaldığı soykırım ve baskılar konusunda herhangi bir resmi protesto notası verilmiş midir?
2. Türkiye, 2022 yılında BM bildirisine imza atarak Çin'in Uygur Türklerine yönelik işlediği insan hakları ihlallerini tanıdığı, Türk mahkemelerinin "zulme dair somut delil yok" şeklindeki gerekçesi nasıl açıklanabilir? Bu çelişkiye yönelik Dışişleri Bakanlığının bir açıklaması var mıdır?
3. İdari Mahkemeler tarafından verilen sınır dışı kararlarının temyiz yolu kapalıdır. Ancak Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelere göre, herhangi bir kişi işkence,

TBMM Halkla İlişkiler Binası

2. Kat, 2 Nolu Banko Oda: F214 Bakanlıklar/Ankara

Tel.: +90 (312) 420 63 86 - 87 Faks: +90 (312) 420 24 82

insanlık dışı ve onur kırıcı muameleye maruz kalma riski bulunan bir ülkeye sınır dışı edilemez. Bu doğrultuda Dışişleri Bakanlığı'nın ilgili mahkeme kararının iptali yönünde herhangi bir girişimi olacak mıdır?

4. Dışişleri Bakanlığı, Çin'e iade edilen veya iade edilmesi planlanan Uygurların akıbetini takip etmekte midir? Daha önce Çin'e iade edilen Uygur Türklerinden hayatta olup olmadığına dair bilgi alınabilen herhangi bir kişi var mıdır?
5. İçişleri Bakanlığı ve Göç İdaresi Başkanlığı'nın, Uygur Türkleri ile ilgili sınır dışı işlemlerine yönelik tutumu nedir? Türkiye, Uygur sığınmacıların üçüncü ülkelere güvenli geçişini sağlamak adına bir politika yürütmekte midir?
6. Son yıllarda Türkiye'nin Çin ile artan ekonomik ilişkileri dikkate alındığında, Uygur Türkleri konusunda net bir politika belirlenmemesinin sebebi Çin ile ekonomik işbirliklerinin zarar görme endişesi midir? İnsan hakları ihlalleri konusundaki tutum, ticari ilişkiler tarafından şekillendirilmekte midir?
7. İHH'nın yayımladığı raporlara göre, Çin'in işkence kamplarında 5 milyona yakın Uygur Türkü bulunmakta, toplamda 35 milyon Uygur'un hayatını kaybettiği iddia edilmektedir. Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, Uygur soykırımının belgelenmesi ve uluslararası alanda tanınması adına herhangi bir girişimde bulunmayı planlamakta mıdır?
8. Türkiye'nin Çin ile suçluların iadesine dair herhangi bir anlaşması var mıdır? Eğer varsa, bu anlaşma hangi koşullarda uygulanmaktadır ve Uygur Türkleri bu anlaşmanın kapsamında mıdır?